

НОВЕ ПОКОЛІННЯ АВІАЦІЙНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ (NGAP): ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ.

Кандидат філологічних наук, професор Акмалдінова О.М.

Доцент Будко Л.В.

Старший викладач Шульга Т.В.

Національний авіаційний університет

Стрімкий розвиток сектору повітряного транспорту, інтенсифікація повітряних перевезень, та прогнозована нестача у майбутньому висококваліфікованих авіаційних спеціалістів зумовили необхідність забезпечення більш широких можливостей для отримання доступної та якісної освіти, що є головною умовою залучення, навчання і утримання на робочих місцях представників нового покоління кваліфікованих авіаційних фахівців.

Ініціатива ІКАО «Наступне Покоління Авіаційних Спеціалістів» (Next Generation Aviation Specialists або NGAP), започаткована в 2009 році, призначена допомогти забезпечити достатню кількість кваліфікованих та компетентних авіаційних фахівців для роботи, управління та підтримки майбутньої міжнародної повітряної транспортної системи, що особливо важливо сьогодні, коли великий контингент нинішнього покоління авіаційних фахівців виходить на пенсію, доступність навчання та освіти стає все більш проблематичним, а авіація змушена конкурувати з іншими галузями промисловості за висококваліфікованих фахівців.

За даними ІКАО, до 2036 року сектор авіації потребуватиме: 620 тис. пілотів (67 нових пілотів на день для літаків, що мають більше 100 місць); 125 тис. авіадиспетчерів (13 нових АТС на день); 1,3 млн. обслуговуючого персоналу літаків [1]. Відсутність узгоджених компетенцій у деяких авіаційних дисциплінах та відсутність обізнаності з боку “наступного покоління” щодо типів авіаційних робочих місць, що виникають, ще більше ускладнюють це непросте завдання.

В Україні процес професійної підготовки фахівців в профільних вищих навчальних закладах, значно ускладнюється зниженням загального рівня підготовки випускників середніх шкіл, відсутністю належної мотивації до засвоєння майбутньої професії, недоліками матеріального забезпечення навчального процесу.

За допомогою Програми NGAP, ІКАО надає платформу для підвищення обізнаності та залучення зацікавлених сторін до проблеми нестачі персоналу, сприяння співпраці та координації в глобальному авіаційному та освітньому співтоваристві з метою залучення, навчання та збереження наступного покоління авіаційних фахівців.

Відповідно до програми NGAP, завданням вищих фахових навчальних закладів є створення середовища, яке дозволить наступному поколінню стати лідером у розвитку майбутнього авіації, а це передбачає не лише володіння професійно необхідними знаннями, вміннями та навичками, але насамперед, високий рівень володіння іноземною мовою, що дозволяє відтворювати,

структурувати, інтерпретувати різномірну інформацію, діяти у стандартних та позаштатних ситуаціях, адаптуючись до мінливих умов фізичного і соціального середовища, зокрема складних умов співпраці у різних міжнародних групах.

Однак, очевидно, що застарілими традиційними методами вирішити проблему мовної підготовки наступного покоління авіаційних професіоналів неможливо, отже, програма NGAP акцентує необхідність для профільних закладів підтримки більш активного зв'язку зі студентами, впровадження навчання з використанням передових інформаційних технологій, сучасних електронних пристроїв, які надають нові можливості візуалізації, інтерактиву, створення віртуальної реальності, відкриваючи для студентів цікаві перспективи дистанційного навчання, участі у вебінарах, он-лайн конференціях, семінарах, тренінгах, тощо. Використання інноваційних освітніх технологій у поєднанні з переглядом ролі викладача, який поряд з навчальною діяльністю має впливати на розкриття мотиваційних, смислових та емоційно-вольових аспектів [2], щоб сформувати належні психологічні установки студентів, значно підвищує ефективність процесу іншомовного навчання.

Запровадження інноваційних рішень до комплексної програми мовної підготовки нового покоління авіаційних спеціалістів, зокрема пілотів, має здійснюватися на основі компетентнісного підходу.

Традиційно професійно-орієнтоване навчання іноземній мові здійснювалося у рамках комунікативного підходу, приділяючи основну увагу формуванню мовних і мовленнєвих навичок спілкування, сприйняття на слух. Компетентнісний підхід як спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, а саме: набуття мовного досвіду вирішення проблеми в усіх позаштатних, аномальних та аварійних ситуаціях; виконання ключових професійних функцій та соціальних ролей; здатність забезпечення ефективного, якісного, чіткого й недвозначного мовленнєвого зв'язку з авіаційним персоналом - є на сьогодні найбільш перспективним.

Компетентнісний підхід передбачає переорієнтацію з знаннево-орієнтованого компонента на комплекс мовних навичок і компетенцій, що здійснюється через посилення самостійної і продуктивної діяльності студентів, розвитку їх особистих якостей та творчих здібностей. Формування ключових мовних компетенцій, як зазначають інші дослідники, має бути здійснене на основі поєднання принципів практичної спрямованості, теоретичної фундаментальності, універсальності та індивідуальності [2].

Навчання авіаційній іноземній мові спрямоване на оволодіння як вузькою спеціалізацією стандартної фразеології, так і широкою розмовною авіаційною тематикою, поєднання яких для дієвого професійного спілкування здійснюється через повсякденну мову. Відкриті електронні ресурси та рекомендовані професійно-орієнтовані Інтернет-портали допоможуть підвищити рівень володіння повсякденною та професійно-орієнтованою мовою, оптимізуючи час навчання.

Програма мовної підготовки майбутнього авіаційного персоналу повинна містити заняття і вправи, що охоплювали бо всі 6 аспектів володіння

мовними навичками, сформульованими у кваліфікаційні школі ІКАО та дескрипторах мовних умінь, а саме: вимову, конструкцію, словниковий запас, швидкість мовлення, розуміння та спілкування. Компетентнісний підхід переміщує акценти із процесу накопичення нормативних визначених ІКАО знань, умінь та навичок у площину формування і розвитку у студентів здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання.

Безперечно, саме досягнення 4-го робочого рівня по шкалі ІКАО є значно мотивуючим фактором для студентів факультетів льотних спеціальностей, але мотивація до навчання має також підвищуватися за рахунок професійної відповідності навчання - поєднання змісту та функції, де зміст заняття може включати в себе такі теми як захід на посадку, затримку, погані погодні умови, відмову від гідравліки, а мовні функції передбачають необхідні дії у подібних ситуаціях - опис, запит, пояснення або підтвердження. Особлива увага повинна приділятися формуванню мовних навичок особистого спілкування, наприклад діяти у надзвичайних ситуаціях спільно з іншими членами екіпажу, заспокоювати пасажирів, вести перемовини з пожежними командами та аварійними службами. Систематичне поєднання змісту та функції у комунікативному контексті, орієнтація на студента, його рівень засвоєння навчального матеріалу, темп та стиль навчання, робить навчання іноземній мові більш ефективним.

Використання комп'ютерних технологій, створення стимулюючих аудіовізуальних матеріалів (радіотелефонія, графічні пригоди, прибори, екрани огляду) для удосконалення розуміння інформації на слух, збільшення словникового запасу з врахуванням контенту та ситуацій наближають мовну підготовку до реальних робочих умов та сприяють швидкому розвитку іншомовної компетенції.

Навчальні матеріали повинні характеризуватися діалогічною спрямованістю, забезпечувати взаємодію усіх слухачів групи, надавати максимальний час розмовній практиці, потребувати оптимально короткого часу на ознайомлення, представлятися переважно не у текстовій, а у слуховій та візуальних формах. Оцінювання рівня сформованої компетенції повинно функціонально і лінгвістично співвідноситися з майбутньою професійною діяльністю.

Мовні комунікативні професійно орієнтовані компетенції повинні бути враховані у відповідних частинах курсу авіаційної англійської мови.

Отже, подальше вдосконалення процесу мовної підготовки майбутніх авіаційних спеціалістів з впровадженням новітніх інформаційних технологій, які не лише забезпечують високий рівень володіння мовою, але й сприяють самомотивації, саморозвитку та самовдосконаленню - має бути метою сучасних фахових навчальних закладів.

Список використаних джерел та літератури

[1] ICAO [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.icao.int/safety/ngap/Pages/default.aspx>

[2] Лебедева Н.А. Языковая подготовка авиационных специалистов в контексте концепции ИКАО NGAP / Н.А. Лебедева, С.А. Кудряков // Теория и практика современной науки: збірник наукових праць. – 2017. – №2 (20) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.modern-j.ru/>